

Нови книги

**Пепка Бояджиева, Цочо Бояджиев
ИЗЧЕЗНАЛИТЕ УНИВЕРСИТЕТИ.
ВЪВЕДЕНИЕ КЪМ ЕДНА СОЦИОЛОГИЯ
НА НЕУСПЕХА**

София: УИ „Св. Кл. Охридски“, 2022, 158 с.

Има ли смисъл да се ровим в „задния двор“ на обществата и да се занимаваме с феномени, които самата история вече е отхвърлила и белязала със знака на провала? Изследвайки няколко изчезнали университета, настоящата книга защитава тезата, че осмислянето на условията и причините за един неуспех е в състояние да подпомогне както разбирането на социалния живот в дадено време, така и спецификата на конкретния неуспял социален феномен. От тази перспектива провалът на университетските начинания в Арцео, Верчели, Тревизо и Флоренция в средновековна Италия и на Свободния университет през 30-те и 40-те години на ХХ в. в България се оказват своеобразно огледало на социалната действителност в тези общества и познавателен „ключ“ към разкриване на същността на университета като вид социална институция.

Георги Д. Димитров
**КАК БЪЛГАРИЯ СЕ ПРОМУШИ
В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ**

София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2023

Том 1: Що е то българска интеграция в ЕС, 350 с.

Том 2: Геополитика и национални специфики в
отношението към българското членство в ЕС,
768 с.

Том 3: Как България стана член на ЕС и какво от
това, 416 с.

Присъединяването на България към Европейския съюз е *голямо неизвестно* и за широката публика, и за академичната общност. В тритомника са напаснати „парченца от пъзела“ от този процес, създаващи *исторически обемна, многоцветна, но вътрешно противоречива реалност*. Тя, в съдържателно-фактологичен и архитектурен план, *изразява историко-политическото своеобразие на предмет-проблем – българската интеграция в ЕС*, каквато ни е поднесена в *специфичната смислова система на съвкупния дискурс на интервюираните ключови участници в историческата битка за членство в ЕС*.

Целта на изложението е да преведе читателя от отделните събитийни фрагменти към умпостижимия цялостен смисъл. Емпирично регистрираните хиляди (8638) факти гарантират достоверност на картината, а нейната системна окръгленост – значимостта на разпознатите елементи от този *уникален и удивителен* политически процес.

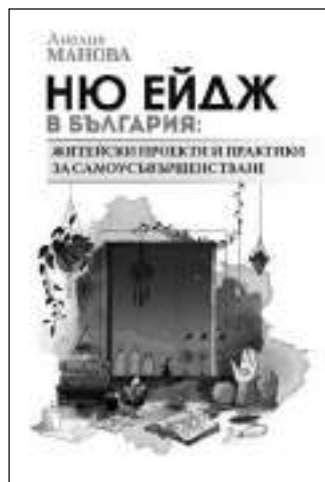
Петър-Емил Митев
КАРЛ МАРКС И СЛЕД НЕГО

София: Изток-Запад, 2023, 352 с.

XXI век ни изправя пред идейна и политическа дилема: „край на историята“ (по Фукуяма, т.е. да се приеме, че капитализмът е окончателна даденост) или „край на предисторията“ (по Маркс, т.е. да се очаква, че човечеството ще извърши „скок“ от „царството на необходимостта“ в „царство на свободата“).

Авторът предлага троен отговор на този въпрос. Най-напред – чрез анализ на логическата структура на Марксовата теория. След това – исторически, като възпроизвежда аналитично сложната и противоречива научна драма на учението, създадено от Карл Маркс, чрез идейни портрети на ключовите актьори. И най-после – чрез равностепенна на научните дискусии, протекли 50, 100 и 150 години след издаването на първия том на *Капиталът*.

Перспективата ни изправя пред необходимостта от диалектично „снемане“ (aufheben; едновременно преодоляване, запазване и по-нататъшно развитие) на марксизма от по-обща научна теория, своеобразен „постмарксизъм“. Първата крачка в това направление прави А. Богданов чрез създадената от него „тектология“ или всеобща организационна наука. Днес се съдържа в предизвикателството на „китайския марксизъм“. На всеки от двата казуса е отделено особено внимание.

Анелия Манова
НЮ ЕЙДЖ В БЪЛГАРИЯ:
ЖИТЕЙСКИ ПРОЕКТИ И ПРАКТИКИ
ЗА САМОУСЪВЪРШЕНСТВАНЕ

София: „Гутенберг“, 2022, 340 с.

Настоящата книга предлага изследователски поглед върху Ню ейдж проблематиката в български контекст и представлява първото монографично изследване върху това поле в България, следващо етноложка перспектива. Книгата се опира на богат емпиричен материал и наблюдения на съвременни Ню ейдж общности и практики, въз основа на което са изведени характерни за този тип култура вярвания и мотиви. В първа глава са представени чуждестранни академични изследвания по темата, които очертават зараждането на полето в световен план и разнообразните контексти от края на XIX до началото на XXI в., повлияли върху разбирането за човека от Новата епоха.

Във втора и трета глава са поместени два изследователски случая, които разкриват различни аспекти на явлението Ню ейдж. Първият от тях е свързан с провеждан в България медитативен обучителен курс, опиращ на будистка философия и насочен към лично усъвършенстване в условия на изолация и строг дневен режим. Вторият се отнася до пример, свързан със съвременните културни функции и употреби на астрологията у нас. Анализираният случай са използвани за разкриване на механизмите и предназначението на Ню ейдж културата в съвременния свят и са основата, върху която са разгърнати двете главни концептуални звена в книгата – житейски проекти и практики за самоусъвършенстване.

Светлана Събева

НАДЖИВЯВАНИЯ. ФЕНОМЕНОЛОГИЯ И СОЦИОАНАЛИЗА НА ГЕНЕРАТИВНОТО ВРЕМЕ

София: „Изток-Запад“, 2023, 272 с.

Книгата може да бъде четена като разгъване на смисъла на думата, съдържаща се в заглавието. „Надживяване“ е полисемантична дума, сочеща към това да надживееш някого и да бъдеш надживян от друг, да надживееш нещо в себе си или себе си. Живеенето като надживяване може да е грижа или изличаване, приемане на дар или понасяне на бреме, надмогване или пречупване, работа на носталгията или на вложението в бъдеще, настоятелно присъствие на отсъстващото или отваряне на кухня на присъстващото. Но това е и амбивалентна дума, указваща прехождането през раждането и смъртта.

Зад нея стои многопластов теоретичен проблем, който книгата изследва с методите на феноменологията и социоанализата, отчасти и на критическата теория. Това е проблемът за генеративното време, разглеждано като специфична форма на историчност, която придобива конкретност по отношение на епохата на свръхмодерността – до нашето „днес“ на пандемия и война.

Книгата е изградена чрез няколко аналитични спирали. Онова, което се променя, е ориентацията в схващането на времевото поле и указването на ядрото, от което извира генеративното време: в първата част това е времето при социалното страдание и смъртта; във втората – времето при символното раждане („събуждане“) на генеративния субект; в третата – времето при биокапиталистическото умножаване на биологичния живот; главата, посветена на пандемията, и епиглотът върху войната и политиките на смъртта указват „ексцентричното позициониране“ на всяко изследване, питащо – заедно с Хайдегер – не какво е времето, а Кой е времето и как Ние, в нашето един-с-друг, сме времето. Линиите на тези проблематизации се събират в усилието светът на живота да се разкрива и тълкува като генеративен свят, който се променя чрез скрита, вътрешна, жива историчност.

Боряна Бунджулова
ЖИВОТ С ДЕМЕНЦИЯ. РАКУРСИ
КЪМ ИЗПЛЪЗВАЩИ СЕ ОПИТИ

София: УИ „Св. Кл. Охридски“, 2023, 152 с.

Това е изследване на живота с деменция – на самия човек с деменция, както и на близките му с него. Книгата представлява колкото социологическо пътуване, толкова и лично ангажирано изследване – в края на живота си моите баби имаха деменция и аз изпитах „на свой гръб“ това, което с други думи се нарича „изследователски предмет“. Изследването е некласическо, съчетаващо феноменологични, социоаналитични и психоаналитични подходи. Има експериментален, предварителен, фрагментарен и незавършен характер поради сложността на самия предмет и неговата недостъпност в двойното изплъзване на опити – за обекта на изследване (човека с деменция) и за изследвателя (на моите изследователски опити). Фокусът попада преди всичко върху дефиницията и възприятието на близките за ситуацията, докато човекът с деменция потъва в един радикален смисъл в мълчание. Не веднъж за винаги, разбира се. Става дума за ситуации, моменти на пропадания и съвземания в зависимост от колебанията на заболяването: неговите ускорявания и забавяния, тясно обвързани с биографичната ситуация и социалните среди, в които попада жената/мъжът с деменция. Затова изследването непрекъснато се бори да удържа три страни – на човека с деменция, на близките му и на изследвателя.

ПОЛЪТ: МЕЖДУ ХУМАНИТАРНИТЕ, СОЦИАЛНИТЕ И ПРАВНИТЕ НАУКИ

Съставители и редактори: Десислав Георгиев,
Деница Ненчева
София: Scribens, 2022, 363 с.

Настоящият сборник е съвместната инициатива на екипа на Фондация „ДА“ и „Семинар по експериментална хуманитаристика“ (ПУ „Паисий Хилендарски“). Въпросът за пола бива разбран максимално широко, което мотивира и поставянето на темата през фигурата на *между*-то. То препраща както към различните – понякога допълващи се, понякога разминаващи се – прочити на хуманитарните, социалните и правните науки, така и към зоните на допир с други близки сфери като лингвистиката, историята, изкуствознанието и пр.

Съдържанието на тома бива пронизано от въпроси като езика и неговите употреби, дискурсивните обговаряния на категории като *пол*, *джендър* и *сексуалност*; наративизирането на половия и сексуалния опит; проблема за тялото и *изживяваната телесност*; всекидневните очаквания за пола, вклинените в тях *социални и културни практики и рискове*; картографирането на половите „хронотопи“ в контекста на тяхната исторична архитектоника; политиките на пола и полета на девиантност; правните механизми за третиране на феномени като *джендър стереотипите* и формите на насилие, които те подхранват; частните и публичните механизми за тяхното третиране; залога на феминистките движения като нехомогенни места на *символни борби* и пр.

Художественото оформление е дело на Антонина Георгиева. Изданието е със свободен достъп и може да бъде изтеглено от официалния сайт на издателство Scribens.

**Екатерина Маркова, Габриела Йорданова,
Ралица Димитрова, Мартина Дробенова
КАК СТАРЕЕМ В БЪЛГАРИЯ?
ПЪРВИ РЕЗУЛТАТИ ЗА БЪЛГАРИЯ
ОТ ИЗСЛЕДВАНЕ НА ЗДРАВЕТО,
СТАРЕЕНЕТО И ПЕНСИОНИРАНЕТО
В ЕВРОПА (SHARE 2020/2021),
ВЪЛНА 7 & 8**

София: НАЙС АН, 2022, 147 с.

Тази колективна монография е израз на амбицията на научната инфраструктура SHARE ERIC България да подкрепя и стимулира българските учени, докторанти и експерти да използват данните от SHARE за висококачествени анализи и научни публикации. Книгата представя за първи път важна методологическа и операционална информация за обхвата и съдържанието на Изследване на здравето, стареенето и пенсионирането в Европа (SHARE), както и дескриптивен анализ на данните за България от 7-ма и 8-ма вълна, за да привлече вниманието на широк кръг потребители – студенти, докторанти, учени и експерти – към данните от SHARE и обширната информация за факторите, които определят живота на хората на възраст 50 и повече години. Данните от SHARE имат голям потенциал за приложение – редица европейски държави и международни институции основават своите стратегически документи на резултати от SHARE.

Dona Pickard (Ed.), Mariana Draganova, Galina Koleva, Zornitsa Stoyanova, Albena Nakova, Emilia Chengelova, Nina Toleva-Nowak, Petko Tzvetkov, Ivaylo Dedov, Stoyan Beshkov and Peter Shurulinkov
URBAN AGRICULTURE FOR IMPROVING THE QUALITY OF LIFE. EXAMPLES FROM BULGARIA /
ГРАДСКОТО ЗЕМЕДЕЛИЕ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ. ПРИМЕРИ ОТ БЪЛГАРИЯ
Springer, 2022, p. 197.

Тази книга представя резултатите от мултидисциплинарно изследване на ефектите на градското земеделие върху социалните, икономическите и свързаните с околната среда аспекти на качеството на живот в София – столицата на България. Анализите се основават на социологическо проучване, представително за 3 района в София (сред 750 души), дълбочинни интервюта, фокус-групови дискусии, експертни становища, екологически мониторинг на места за градско земеделие, както и на картографиране на природните ресурси за градско земеделие. Книгата също така разглежда ефектите на градското земеделие върху социалното благополучие на гражданите и общностите, връзката между социалния капитал и нагласите към градското земеделие, възникващите трудности по отношение на включването на непривилегирвани социални групи в градското земеделие, факторите за успех на малки бизнес инициативи за градско земеделие, както и ролята на политиките и гражданското общество в развитието на градското земеделие. Книгата е значима и чрез своя анализ на по-дълбоките връзки между отделните аспекти на градското земеделие, много от които са валидни и отвъд социално-икономическия контекст и спецификите на околната среда на град София.

Daniela Koleva
MEMORY ARCHIPELAGO
OF THE COMMUNIST PAST. PUBLIC
NARRATIVES AND PERSONAL
RECOLLECTIONS /
АРХИПЕЛАГ НА СПОМЕНИТЕ
НА КОМУНИСТИЧЕСКОТО МИНАЛО.
ПУБЛИЧНИТЕ РАЗКАЗИ И ЛИЧНИТЕ
СПОМЕНИ

Palgrave Macmillan, 2022, p. 296.

Тази книга разглежда паметта за социалистическото минало в Централна и Източна Европа, с фокус върху България – „официалната“ памет на страната, зададена от институциите, нейната публична памет, формирана от медиите, ритуалите, книгите, филмите и градската среда, както и нейната всекидневна, „народна“ памет. Авторът изследва как близкото минало се помни и обстоятелствата, които определят тази памет – как публичната памет схваща комунизма/социализма. Тези процеси различават ли се в отделните посткомунистически страни. Първата част на книгата проследява институционалните и политическите измерения на справянето с комунистическото минало, а втората част е насочена към личните спомени и устната памет. Книгата би била полезна за изследователи и студенти, работещи в областта на изследванията на паметта, изследванията на Централна и Източна Европа, устната история и съвременната история, както и за специалисти, работещи в институции на паметта, и активисти и организации, ангажирани с тази тема.

Mariya Ivancheva

**THE ALTERNATIVE UNIVERSITY. LESSONS FROM
BOLIVARIAN VENEZUELA /**

**АЛТЕРНАТИВНИЯТ УНИВЕРСИТЕТ. УРОЦИ
ОТ БОЛИВАРСКА ВЕНЕЦУЕЛА**

Stanford University Press, 2023, p. 216.

През последните няколко десетилетия упадъкът на обществените университети драстично се увеличава под натиска на засилената комерсиализация и приватизация, при което пазарно ориентирани реструктурирания водят до влошаване на условията на труд и обучение. Нарастващата резервна армия от учени и студенти, навлизаща в несигурни условия на учение, преподаване и организация на научните изследвания, се присъедини към скорошните протестни вълнения – възникнали както в развитите, така и в развиващите се страни, които апелират за реформи във висшето образование. И все пак дори и най-видимите кампании рядко поставят на дневен ред въпроса за някаква алтернативна институционална организация. Въз основа на обширна теренна работа във Венецуела *Алтернативният университет* очертава произхода и всекидневното функциониране на колосалния напор на правителството на покойния президент Уго Чавез да създаде университет, който да оспори националните и глобалните норми на висшето образование.

Чрез методите на включено наблюдение, дълбочинни интервюта с политици, висшестоящи мениджъри, учени и студенти и обширно проучване на архиви Мария Иванчева изследва историята на Боливарския университет на Венецуела – институцията авангард на реформите във висшето образование – и проследява комплексните и често противоречиви, донкихотовски визии, политики и практики, които превръщат модела на алтернативния университет в живяна реалност.

Книгата прави сериозен принос към дискусиите за бъдещето на университета и ролята на държавата в епохата на неолибералната глобализация, очертавайки уроци за политици и педагози, стремящи се да създадат алтернативни форми на висше образование.

Zhivka Valiavicharska

**RESTLESS HISTORY. POLITICAL
IMAGINARIES AND THEIR DISCONTENTS
IN POST-STALINIST BULGARIA /
НЕУКРОТИМА ИСТОРИЯ: ПОЛИТИЧЕСКИ
ВИЗИИ И ТЕХНИТЕ ВЪЛНЕНИЯ
В ПОСТСТАЛИНИСТКА БЪЛГАРИЯ**

Montreal & Kingston-London-Chicago: McGill-
Queen's University Press, 2021, p. 288.

Постсталинизмът, период, обхващащ последните три десетилетия на социализма в Съветския съюз и Източна Европа, поражда нови политически идеи и социални борби, които прекрояват социалистическите общества и пораждат нови глобални въображаеми. *Неукротима история* се фокусира върху социалистическа България, като проследява динамичните полемики и социалните промени от този период.

Опирайки се на антисталинистки и хуманистични визии, социалистическите общества преустройват своя материален и социален свят около такива потребности на общественото възпроизводство като социални грижи, жилищно настаняване, образование, свободно време, отдих и достъп до култура и изкуство. В сферата на глобалната политика тези общества създават антирастистки, феминистки, антиколониялни и антиимпериалистически солидарности, които противостоят на западната хегемония и преначертават глобалната география на силата. И все някои от настъпилите промени вървят в опасни посоки: хуманистичните въображаеми за социалистически прогрес, модерност и националност са благосклонни и към идеи за национална и социална хомогенност, отваряйки по този начин врати за етнонационализма. Проследявайки както обещаващите, така и обезпокоителните моменти от историята на българския постсталинизъм, Живка Валявичарска рисува жива картина на сложното време на реално живияния социализъм.

Неукротима история преразглежда постсталинисткия период с всичките му напрежения и противоречия в България, Източна Европа и отвъд, за да покаже социалистическото минало като незавършена история; такава, която не може лесно да се укроти.